

Nr 103.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 19 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—16:o hemställt.

GUSTAF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Statsrådet Ewerlöf anmäler uppkomna frågor om pension åt vissa i statens tjänst anställda personer och anför därvid till en början beträffande grunderna för pensionsbeloppens bestämmande följande.

Vid framläggandet av propositionen nr 65 till 1942 års riksdag berördes inledningsvis frågan, huruvida storleken av de s. k. riksdagspensionerna borde röna inverkan av den höjning av pensionsunderlagen, som vidtagits i allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1008) eller kunde väntas bli genomförd för arbetare i statens tjänst. Därvid underströks, att spörsmålet om de nya pensionsunderlagens inverkan på storleken av riksdagspensionerna ägde ett nära samband med frågan om reduktion av pensionsbeloppen på grund av att vederbörande icke inbetalt några pensionsavgifter ävensom med den mera vittutseende frågan om en eventuell övergång från ett system med dyrtidstillägg å dylika pensioner till en anordning med rörligt tillägg. Vidare uttalades, att det syntes lämpligt att till följande år låta vidtaga den utredning i nu berörda hänseenden, som vore erforderlig för en ändamålsenlig lösning av hithörande frågor.

De sålunda berörda spörsmålen hava varit föremål för förnyade överväganden. I det nu rådande läget har emellertid en sträng begränsning i fråga om fortsatta pensionsförbättringsåtgärder blivit nödvändig. Av denna anledning har jämväl genomförandet av en allmän övergång inom pensionsväsendet från dyrtidstillägg till rörligt tillägg funnits böra tills vidare anstå. Under sådana förhållanden har det, vad riksdagspensionerna angår, icke ansetts lämpligt att nu genomföra någon närmare anpassning till pensionsunderlagen enligt de nya pensionsförfattningarna.

De pensioner, som i det följande föreslås, äro således beräknade enligt hittills tillämpade grunder, i enlighet varmed dyrtidstillägg och icke rörligt tillägg förutsättes skola utgå å pensionerna.

I fråga om pension åt härefter angivna personer anför föredraganden följande.

1:o.

Portvakten hos medicinalstyrelsen Olivia Lindblad, född Bråhn. Av handlingarna i ärendet framgår,

att Lindblad är född den 27 februari 1877 och således nära 66 år gammal;

att hon under tiden 1 juli 1923—31 augusti 1927 utfört städningsarbete inom medicinalstyrelsens lokaler, därvid hon under största delen av tiden varit biträde åt styrelsens portvakt, som även haft att ombesörja städning inom lokalerna;

att hon sedan den 1 september 1927 varit anställd såsom portvakt hos medicinalstyrelsen;

samt att hon såsom portvakt åtnjutit förmån av fri bostad jämte bränsle och lyse, varjämte hon för städning uppburit särskild ersättning, för närvarande uppgående till 209 kronor 38 öre i månaden.

Lindblad, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Medicinalstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Lindblad till belopp av 900 kronor för år och därvid anført, i huvudsak, följande.

Lindblad har nu uppnått en ålder av 65 år och synes styrelsen lämpligen böra avgå med pension. Enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) skulle hon, om tiden 1 juli 1923—30 april 1927 tillgodoräknas henne och föreskrifterna i nämnda kungörelse anses tillämpliga å henne, kunna med en beräknad tjänstetid av 17 år 2 månader erhålla en pension å högst 480 kronor om året. Med hänsyn emellertid till att hennes inkomster för år kunna beräknas till ett värde av minst 3,000 kronor och att hennes verkliga tjänstetid upp-

gått till över 19 år synes en årlig pension å 900 kronor vara motiverad och skälig.

Statens pensionsanstalt har icke velat motsätta sig utverkande av pension till belopp av 408 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört följande.

Pensionsbeloppet synes böra bestämmas så, att pensionsförmånerna komma att motsvara de förmåner, som skulle tillkommit Lindblad, därest hon tillerkänts pension enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) för sin anställningstid i statens tjänst. Enär under ifrågavarande anställningstid för Lindblad synes hava gällt en arbetstid av normal omfattning, torde i sådant fall grundbeloppet av pensionen hava av pensionsanstalten fastställts till 480 kronor. Då därå skulle utgått rörligt tillägg under det att å riksdagspension torde utgå dyrtidstillägg, får pensionsanstalten föreslå, att pensionsbeloppet i förevarande fall bestämmas till 408 kronor, vilket belopp jämte därå belöpande dyrtidstillägg vid indextalet 156 motsvarar nyssnämnda grundbelopp.

Statskontoret, som tillstyrkt framställning till riksdagen om pension åt Lindblad, har i likhet med statens pensionsanstalt ansett pensionsbeloppet böra fastställas till att motsvara de pensionsförmåner, Lindblad skulle ägt uppbära, därest hon för sin anställningstid i statens tjänst tillerkänts pension enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696).

I likhet med myndigheterna anser jag, att pension bör utverkas åt Lindblad. I enlighet härmed och då det av statens pensionsanstalt föreslagna pensionsbeloppet, 408 kronor för år, synes skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att portvakten hos medicinalstyrelsen Olivia Lindblad, född Bråhn, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

2:o.

Förre arbetsledaren och kontrollanten vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg- och brobyggnadsarbeten Bror Max Cecil Laurell. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Laurell är född den 14 november 1883 och således 59 år gammal;

att han varit anställd i statens tjänst tillhopa omkring 19¹/₄ år eller dels under tiden 6 juni 1921—1 oktober 1923 såsom arbetsledare vid Södra Sveriges statsarbeten, dels under tidsperioderna 7 juli—24 oktober och 21 november—31 december 1924 såsom schaktmästare eller biträdande arbetsledare vid statens järnvägar, dels under tiden 2 januari—8 september 1925 såsom arbetsledare hos statens arbetslöshetskommission, dels under tiden 9 september—3 november 1925 såsom stakningsförrättare i domänverket, dels under tidsperio-

derna 4 november 1925—31 juli 1929 och 3 februari 1930—30 juni 1939 såsom arbetsledare hos statens arbetslöshetskommission, dels ock under tiden 1 juli 1939—31 december 1941 såsom arbetsledare och kontrollant vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg- och brobyggnadsarbeten, från vilken anställning han sedan den 1 oktober 1941 åtnjutit tjänstledighet för sjukdom;

att han på grund av styrkt sjukdom avgått från sistnämnda anställning från och med den 1 januari 1942;

att Laurells avlöning från statens arbetslöshetskommission utgjort kontant lön av lägst 400 kronor och högst 450 kronor för månad jämte fri bostad och vedbrand;

att hans avlöning från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en början utgjort 500 kronor i månaden och senast uppgått till 425 kronor i månaden jämte visst rörligt tillägg;

samt att han enligt läkarintyg på grund av nervsjukdom i samband med kronisk öroninflammation ansetts för all framtid fullständigt oförmögen att sköta sin tjänst.

Laurell har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Laurell från och med den 1 april 1942 med skäligt belopp och därvid framhållit bland annat följande.

Enligt vad styrelsen under hand inhämtat har Laurells tjänstgöring hos statens arbetslöshetskommission varit väl vitsordad och beträffande hans tjänstgöring hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gäller samma omdöme.

Av det till ansökningen fogade läkarintyget framgår att Laurell är för all framtid fullständigt oförmögen att sköta sin tjänst. Sjukdomen är av den art, att Laurell ej heller kan tilldelas annan syssla inom styrelsens arbetsområde. På grund härav och med hänsyn till Laurells relativt långvariga statstjänst synes det skäligt, att han redan nu tillerkännes en lämplig pension. Härvid torde det icke rimligtvis kunna bliva fråga om att tillämpa de s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna, utan synes pensionen böra bestämmas i särskild ordning med hänsynstagande till den tjänsteställning och avlöning, Laurell haft.

Statskontoret har i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit skäligt, att Laurell, som under sammanlagt omkring 19 år utfört ett väl vitsordat arbete i statens tjänst men som numera på grund av sjukdom syntes vara för framtiden oförmögen att bestrida sin befattning, bereddes någon pension. Därvid har statskontoret med utgångspunkt från pensionsunderlaget för extra ordinarie tjänstemän i 15:e lönegraden föreslagit, att pension måtte utverkas åt honom till belopp av 1,920 kronor för år.

I likhet med myndigheterna anser jag mig kunna tillstyrka, att pension utverkas åt Laurell från och med den 1 januari 1942. Beträffande pensionsbeloppets storlek vill jag erinra, att riksdagen vid några tillfällen medgivit pension åt arbetsledande förmän till högre belopp än som skolat utgå enligt de summariska arbetarpensionsbestämmelserna, där så befunnits skäligt med

hänsyn till vederbörandes arbetsuppgifter och avlöningsförmåner (t. ex. 1936: prop. nr 196, p. 15 och 16; bankoutsk. utl. nr 51, p. 18 och 19; riksd. skr. nr 216). Med hänsyn till arten av Laurells åligganden samt de föreliggande omständigheterna i övrigt synes mig det föreslagna beloppet, 1,920 kronor, utgöra en skälig pension. I överensstämmelse härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre arbetsledaren och kontrollanten vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg- och brobyggnadsarbeten Bror Max Cecil Laurell må, räknat från och med den 1 januari 1942, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,920 kronor

3:o.

Förra städerskan vid centraltullkammaren i Stockholm Emma Helena Larsson, född Jansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Larsson är född den 8 oktober 1883 och således 59 år gammal;

att hon sedan mars månad 1926 till och med den 16 januari 1931 eller således omkring 4 år 10 månader biträtt en vid centraltullkammaren i Stockholm anställd städerska med utförande av städning därstädes och härför av denna uppburit ersättning;

att hon under tiden 17 januari 1931—31 augusti 1941 eller tillhopa omkring 10 år 7 månader varit anställd såsom städerska vid nämnda centraltullkammare med en daglig arbetstid av omkring 3½ timmar;

att Larssons ersättning från tullverket uppgått till omkring 88 kronor för månad intill utgången av mars månad 1940, särskild gottgörelse för storrengöring därvid ej inräknad, samt med omkring 103 kronor för månad för tiden därefter;

att Larssons man åtnjuter pension från aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet till belopp av 1,476 kronor för år;

samt att Larsson enligt ett för henne den 23 november 1942 utfärdat läkarintyg lider av ledgångsreumatism, vilken sjukdom nu och sannolikt för framtiden gör henne oförmögen att försörja sig genom arbete.

Larsson, som icke blivit underkastad 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat tillerkännas pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon, som vid avgång ur tjänst den 31 augusti 1941 icke uppnått 60 levnadsår, icke under en tid av sammanlagt minst 15 år innehåft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 13 maj 1941 dagtecknad ansökning, över vilken utlåtanden avgivits av generaltullstyrelsen, statskontoret och

statens pensionsanstalt, anhöll Larsson att komma i åtnjutande av pension. Genom beslut den 19 september 1941 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en den 8 december 1942 till finansdepartementet inkommen skrift har Larsson gjort förnyad framställning att komma i åtnjutande av pension.

Generaltullstyrelsen har i utlåtande över sistnämnda framställning anfört följande.

I sitt utlåtande över den tidigare pensionsansökningen framhöll styrelsen bland annat, att Larsson, såvitt av ett vid nämnda ansökning fogat läkarintyg framginge, syntes vara i stånd att utföra åtminstone lättare arbete. Genom det senast företedda läkarintyget torde få anses styrkt, att hon är för framtiden oförmögen att genom arbete försörja sig. Visserligen har härigenom ett av de skäl bortfallit, vilka vid avgivandet av ovannämnda utlåtande föranledde styrelsen att uttala tvekan, huruvida pension borde beredas henne. Frågan om vidtagande av åtgärder i sådant syfte har sålunda numera kommit i ett något bättre läge. Emellertid må erinras, att Larsson under 4 år 10 månader av den sammanlagda tid — 15 år 5 månader — varunder hon utfört städningsarbete vid tullverket, icke varit anställd direkt vid tullverket utan biträtt annan städerska och att fullt tillfredsställande utredning angående omfattningen av den dagliga arbetstiden därunder icke numera kunnat förebringas. Vidare åtnjuter hennes man viss årlig pension från det företag, där han varit anställd. Vid sådant förhållande synes alljämt tveksamt, huruvida tillräckliga skäl att bereda henne pension föreligger. Därest emellertid Kungl. Maj:t med hänsyn till eljest följda principer på området skulle finna nu berörda omständigheter icke böra utgöra hinder för utverkande av pension, har styrelsen icke något att erinra mot att hon kommer i åtnjutande av pension, förslagsvis till belopp av 360 kronor för år, att utgå från och med år 1943.

Över nu förevarande ansökning har *statens pensionsanstalt* avgivit utlåtande och därvid anfört bland annat följande.

Då det genom nu företedda läkarintyg torde få anses styrkt, att sökanden på grund av sjukdom sannolikt är för framtiden oförmögen att genom arbete försörja sig, vill pensionsanstalten, som finner antagligt, att sökandens avgång år 1941 från sin anställning föranletts av den nu styrkta arbetsoförmågan, icke motsätta sig, att framställning göres till riksdagen om pension för henne, räknat från och med den 1 januari 1943. Vad pensionsbeloppet beträffar, finner pensionsanstalten det av generaltullstyrelsen föreslagna beloppet eller 360 kronor för år lämpligt avvägt under förutsättning, att därå kommer att utgå rörligt tillägg och kristillägg.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i anledning av den senast gjorda ansökningen förklarar, att ämbetsverket icke ville motsätta sig utverkande av pension åt Larsson till det av statens pensionsanstalt föreslagna beloppet.

Med hänsyn till vad i ärendet numera förekommit vill jag icke motsätta mig utverkande av pension åt Larsson. Pensionen torde kunna fastställas till det av pensionsanstalten föreslagna beloppet, 360 kronor, varå dock bör

utgå dyrtidstillägg och kristillägg enligt vanliga grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid centraltullkammaren i Stockholm Emma Helena Larsson, född Jansson, må, räknat från och med den 1 januari 1943, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

4:o.

Förra städerskan vid tullkammaren i Halmstad Gerda Matilda Kohrtz, född Söderberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kohrtz, som är änka, är född den 25 mars 1875 och således nära 68 år gammal;

att hon under tiden 1 november 1925—30 november 1942 eller under tillsammans 17 år 1 månad varit anställd såsom städerska vid tullkammaren i Halmstad med en daglig arbetstid av i medeltal 3 ¹/₂ timmar;

samt att hon i årlig ersättning för städningsarbetet av tullverket uppburit, under åren 1928—1940 840 kronor samt därefter omkring 900 kronor.

Kohrtz, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat tillerkännas pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke före uppnådda 60 levnadsår under en tid av sammanlagt minst 12 år innehåft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Kohrtz har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Generaltullstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt sökanden till skäligt belopp, att utgå från och med den 1 december 1942.

Statskontoret har i likhet med generaltullstyrelsen tillstyrkt pension åt sökanden. Därvid har statskontoret med utgångspunkt från den i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) genomförda uppräknningen av de s. k. summariska arbetarpensionerna föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 420 kronor för år, varå skulle utgå rörligt tillägg.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag utverkande av pension åt Kohrtz. Beträffande avvägningen av pensionsbeloppet anser jag detsamma skäligen kunna fastställas till 360 kronor för år, varå förutsättes skola utgå dyrtidstillägg och kristillägg enligt vanliga grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid tullkammaren i Halmstad Gerda Matilda Kohrtz, född Söderberg, må, räknat från och med

den 1 december 1942, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

5:o.

Förra sköterskan vid serafimerlasarettet Alma Klang. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Klang är född den 11 januari 1882 och således 61 år gammal;

att hon under tiden 14 maj 1908—31 maj 1910 eller under 2 år 17 dagar varit anställd såsom undersköterska vid serafimerlasarettet med årslön;

att hon under tiden 1 juni 1910—7 juli 1938 vid serafimerlasarettet tjänstgjort *dels* såsom privatsköterska åt på lasarettet vårdade patienter, *dels ock* såsom extra sköterska eller sköterskebiträde med av lasarettets medel utgående dagarvode jämte fri kost;

att i lasarettets räkenskaper bokförda dagsverken, vilka utförts av Klang, beräknats motsvara en tjänstetid av omkring 16 år 6 månader;

samt att hennes kontanta ersättning från lasarettet under budgetåren 1935/38 uppgått till i medeltal 1,443 kronor för år.

Direktionen för Karolinska sjukhuset har anhållit, att Klang måtte komma i åtnjutande av pension till belopp av 768 kronor för år. Därvid har direktionen beträffande Klangs anställningsförhållanden och omständigheterna vid hennes avgång ur tjänst åberopat ett av överläkaren vid Karolinska sjukhusets medicinska avdelning, professorn Nanna Svartz utfärdat intyg, vari anföres följande.

Fröken Klang har under 30 år så gott som oavbrutet arbetat i serafimerlasarettets tjänst, dels som undersköterska, dels som extra sköterska. Sina kvalifikationer hade fröken Klang framförallt tillfälle visa under den period av c:a 6 år, då hon anförtrotts vården av de å lasarettet vårdade spetälskepatienterna. Sistnämnda tjänstgöring var synnerligen påfrestande, alldenstund ifrågavarande patienter ofta hade utbredda bacillförande ulcerationer och dessutom befunno sig i ett starkt orostillstånd. Fröken Klang skötte detta sitt arbete på ett i allo berömvärdt sätt. Särskilt må framhållas, att hon ofta dagligen utan ersättning arbetade på övertid med övervakning och rengöring av patienter och sjukrum. Detta stränga arbete samt den oförmånliga arbetsplatsen (de s. k. cellerna i serafimerlasarettets källarevåning) ha tvivelsutan utgjort huvudorsaken till att fröken Klangs hälsotillstånd småningom blivit mindre tillfredsställande med periodvis stark trötthet och deprimerad sinnesstämning.

I samråd med mig beslöts det i juli 1938 att fröken Klang för att få ett något lindrigare arbete skulle medfölja en på lasarettet under flera månader vårdad kroniskt sjuk patient, vilken hon sedermera fortsatt att sköta.

Genom nyligen företagen undersökning av fröken Klang har jag övertygat mig om att hennes hälsotillstånd alltjämt icke tillåter henne att återta sin tjänstgöring vid lasarettet.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt Klang till belopp av 408 kronor för år och därvid anförd.

Med hänsyn till de i ärendet lämnade uppgifterna rörande Klangs tjänstgörings- och avlöningsförhållanden under tiden 1 juni 1910—7 juli 1938 måste statskontoret för sin del finna det tveksamt, huruvida Klang i själva verket kan anses hava innehaft direkt anställning hos serafimerlasarettet under sagda tid. Nämnade uppgifter giva enligt ämbetsverkets mening snarare vid handen, att hon under dessa tjugoåttå år i åtminstone lika stor utsträckning tjänstgjort såsom privatsköterska åt på lasarettet vårdade patienter. Det kan vid sådant förhållande ifrågasättas, huruvida hennes anställning vid själva lasarettet utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla och om således de förutsättningar, som regelmässigt pläga uppställas för beviljande av pension, i detta fall föreligga. Å andra sidan tala onekligen vissa billighetsskäl för att staten genom att bereda henne något understöd medverkar till att trygga hennes försörjning, sedan hon numera på grund av sitt hälsotillstånd är urständssatt att utföra arbete vid lasarettet.

Statskontoret vill därför ej motsätta sig, att Klang genom framställning till riksdagen beredes ett årligt understöd av statsmedel, vilket dock med utgångspunkt från storleken av hennes avlöning under de senaste åren och i betraktande av ovan åberopade omständigheter icke torde böra sättas till högre belopp än 408 kronor eller det pensionsbelopp, som vid tillämpning av de summariska pensionsbestämmelserna kan ifrågakomma för kvinnlig anställningshavare i motsvarande löneställning.

Även jag anser billighetsskäl tala för utverkande av pension åt Klang. Pensionen synes mig dock icke böra fastställas till högre belopp än statskontoret föreslagit eller till 408 kronor för år, att utgå från och med den 1 januari 1943. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra sköterskan vid serafimerlasarettet Alma Klang må, räknat från och med den 1 januari 1943, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

6:o.

Maskinmästaren vid akademiska sjukhuset i Uppsala Gustaf Adolf Dahlin.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Dahlin är född den 18 oktober 1880 och således 62 år gammal;

att han sedan den 1 november 1909 innehaft anställning såsom maskinbiträde, förste maskinist eller maskinmästare vid akademiska sjukhuset i Uppsala med en daglig arbetstid av 8 timmar;

samt att han förutom förmån av fri bostad med värme och lyse åtnjutit kontant årslön, vilken sedan den 1 juli 1937 uppgått till 3,864 kronor, var- till kommer dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid statens nyreglerade verk gällande grunder.

Enligt av Kungl. Maj:t den 16 september 1932 utfärdat reglemente för akademiska sjukhuset i Uppsala är sjukhuset en till universitetet i Uppsala hörande institution med uppgift att vara såväl vårdanstalt som undervisningsanstalt. Beträffande pensionsförhållandena för maskinmästare må erinras, att *direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* år 1935 gjorde framställning hos Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder för beredande av delaktighet i statens pensionsanstalt för bland annat denna personal. I häröver avgivet utlåtande av den 7 december 1935 yttrade *statskontoret* i huvudsak följande.

Även om de i föreliggande framställning avsedda anställningshavarna, vilka samtliga torde vara att hänföra till tjänstemannapersonal, kunna anses vara statsanställda, anser *statskontoret* uteslutet, att civila tjänstepensionsreglementet erhåller tillämpning å dem, så länge nuvarande förvaltningsorganisation vid sjukhuset bibehålles.

Vid sådant förhållande och då — om man utgår från att personalen i fråga är att anse som statlig personal — en anslutning till statens pensionsanstalt ej heller torde kunna ifrågakomma, vill det förefalla *statskontoret* lämpligast, att med avgörandet av frågan om pensionsrätt för i framställningen avsedda tjänstemän tills vidare får anstå och att en pensionering i förekommande fall således liksom hittills får ske genom hänvändelse till riksdagen från fall till fall.

Kungl. Maj:t fann genom beslut den 14 februari 1936 nu berörda framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kanslern för rikets universitet har med anledning av framställningar av *direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* och större akademiska konsistoriet hemställt om utverkande av pension åt Dahlin.

Statskontoret har, under hänvisning till att 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 194, p. 6; bankoutsk. utl. nr 39, p. 6; riksd. skr. nr 222) beviljat en årlig pension åt förra kontorsbiträdet vid akademiska sjukhuset i Uppsala Agnes Vilhelmina Thulin, förklarar sig icke hava något att erinra mot att pension utverkades även åt Dahlin. Beträffande pensionsbeloppets storlek har *statskontoret* anfört bland annat följande.

Vid avvägning av pensionsbeloppet efter hittills tillämpade grunder för bestämmande av pension, varom framställning göres till riksdagen, skulle pensionen för Dahlin komma att bestämmas sålunda.

Dahlins löneförmåner, fränsett å lönen utgående dyrtidstillägg och kristilllägg, motsvara närmast lön enligt 17 löneklassen å F-ort i den före den 1 juli 1939 för extra ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk gällande löneplanen (= 4,770). A-ortslönen i samma löneklass utgör 3,960 kronor. Med utgångspunkt från två tredjedelar av sagda belopp samt med hänsyn tagen till att Dahlin ej erlagt pensionsavgifter skulle pensionen för honom närmast bliva ($\frac{2}{3}$ av 3,960 = 2,640; 2,640 — 264 =) 2,376 kronor.

I fråga om sättet för bestridande av pensioneringskostnaden har *statskontoret* gjort följande uttalande.

Statskontoret vill i detta sammanhang bringa i åtanke, att ämbetsverket i utlåtande den 6 februari 1939 över framställning om pension åt kontorsbiträdet Thulin erinrat, att akademiska sjukhuset i Uppsala vore en stats-

institution, som med sin verksamhet även tillgodosåg Uppsala läns landstingsområde i fråga om dess sjukvårdsbehov. Landstingets ställning till sjukhuset reglerades, framhöll statskontoret, genom ett mellan Uppsala universitet och landstinget upprättat kontrakt (av år 1900 med sedermera vidtagna ändringar), enligt vilket landstinget hade att ersätta universitetet bland annat dels med viss avgift för varje sjukdag, dels ock med hälften av den brist, som kunde uppstå i kostnaderna för vård vid sjukhuset av sjuka från Uppsala län. Den andra hälften av bristen täcktes, yttrade statskontoret, från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till Akademiska sjukhuset i Uppsala. Statskontoret framhöll vidare, att ämbetsverket för sin del icke hade något att i och för sig erinra mot att sjukhusets personal genom framställning till riksdagen från fall till fall bereddes pension i enlighet med de grunder, som tillämpades beträffande övriga befattningshavare i statens tjänst, men ansåge i anslutning till vad som framhållits angående fördelningen mellan staten och landstinget av sjukhusets utgifter, att landstinget i lika mån med staten borde vidkännas kostnaderna för pensioneringen. För vinnande av detta syfte borde, ansåg ämbetsverket, pensioneringskostnaderna för sjukhusets personal, i likhet med vad redan tidigare skett, uppföras å sjukhusets stat såsom en sjukhusets driftkostnad.

Såsom framgår av propositionen nr 194 till 1939 års riksdag p. 6 ansåg sig föredragande departementschefen icke kunna biträda statskontorets förslag angående bestridande av kostnaderna för pensioneringen, men förklarade sig förutsätta, att i stället vad av statskontoret anförts på det sättet beaktades, att såvitt möjligt hänsyn till pensioneringskostnaderna toges vid fastställandet av den ersättning, som Uppsala läns landsting hade att erlægga till universitetet. Departementschefens förslag föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

Enligt vad statskontoret under hand inhämtat toges vid bestämmandet av den dagavgift, som landstinget skall utgöra, hänsyn till sagda pensioneringskostnader. Ämbetsverket förutsätter, att jämväl kostnaderna för Dahlins pensionering komma att beaktas vid fastställandet av landstingets ersättning till universitetet.

Även jag finner mig böra förordna, att pension utverkas åt Dahlin, att utgå med ett belopp av 2,376 kronor. I likhet med statskontoret förutsätter jag, att kostnaderna för Dahlins pensionering komma att beaktas vid fastställandet av landstingets ersättning till Uppsala universitet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att maskinmästaren vid akademiska sjukhuset i Uppsala Gustaf Adolf Dahlin må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,376 kronor.

7:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Malmö Elsa Sandgren, född Lundqvist. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sandgren, som är änka, är född den 25 november 1868 och således 74 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket för gossar i Malmö under tiden 15 juli 1919—30 juni 1941 eller under närmare 22 år;

att hon under 11 månader om året haft en daglig arbetstid av 4 timmar;
samt att ersättningen för städningsarbetet under de senaste åren utgått med 900 kronor för år.

Med anledning av en av Sandgren gjord ansökning om pension fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 31 januari 1942 med hänsyn till bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst sig förhindrad tillerkänna henne pension, enär hon icke före uppnådda 60 levnadsår under en tid av sammanlagt minst 15 år innehaft anställning i statens tjänst.

Sandgren har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt utverkande av pension åt Sandgren till belopp av lägst 360 kronor för år.

Statens pensionsanstalt, som likaledes tillstyrkt pension åt Sandgren, har med hänsyn till längden av sökandens anställningstid och storleken av den till henne senast utgående avlöningen föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 408 kronor för år.

Statskontoret har biträtt statens pensionsanstalts förslag.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 3 juli 1942 medgivit, att till Sandgren finge, räknat från och med den 1 juli 1941, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, från det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till extra utgifter utbetalas ett understöd av 55 kronor vid varje månads utgång, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit det sålunda medgivna understödet, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna medel.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension utverkas åt Sandgren. Beträffande storleken av pensionsbeloppet ansluter jag mig till statens pensionsanstalts av statskontoret biträdde förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Malmö Elsa Sandgren, född Lundqvist, må, räknat från och med den 1 juli 1941, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juli 1942 ålagda återbetalningsskyldigheten.

8:o.

Förra städerskorna vid Vasa högre allmänna läroverk i Göteborg Anna Sofia Ljunggren, född Samuelsdotter, Alma Charlotta Olsson-Pålsson, född Carlsdotter, och Josefina Augusta Nilsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Ljunggren*,

att hon, som är änka, är född den 31 januari 1870 och således 73 år gammal;

att hon under tiden 2 augusti 1919—21 juni 1941 och 12 augusti—22 december 1941 eller under mer än 22 år varit anställd såsom städerska vid Vasa högre allmänna läroverk i Göteborg med en daglig arbetstid av 3½ timmar under omkring 10 månader årligen;

samt att ersättningen för städningsarbetet under åren 1936—1940 utgått med lägst omkring 680 kronor och högst 775 kronor för år;

beträffande *Olsson-Pålsson*,

att hon, som är änka, är född den 14 september 1870 och således 72 år gammal;

att hon under tiden 2 augusti 1920—21 juni 1941 och 12 augusti 1941—30 november 1942 eller under omkring 22 år varit anställd såsom städerska vid förenämnda läroverk med en daglig arbetstid av 3½ timmar under omkring 10 månader årligen;

samt att ersättningen för städningsarbetet under åren 1936—1940 utgått med lägst 636 kronor och högst omkring 785 kronor för år; och

beträffande *Nilsson*,

att hon är född den 23 oktober 1873 och således 69 år gammal;

att hon från början av år 1916 till och med den 30 juni 1918 och under tiden 17 september 1924—21 juni 1941 eller under mer än 19 år varit anställd vid förenämnda läroverk med en daglig arbetstid av 4 timmar före år 1924 och 3½ timmar under tiden därefter, allt under omkring 10 månader årligen;

samt att ersättningen för städningsarbetet under åren 1936—1940 utgått med lägst omkring 645 kronor och högst omkring 740 kronor för år.

Ljunggren och Nilsson, som icke blivit underkastade 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, hava ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär de vid den tidpunkt, då de uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 15 år innehaft anställning i statens tjänst.

Olsson-Pålsson, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Ljunggren, Olsson-Pålsson och Nilsson hava hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt årlig pension till belopp av 360 kronor åt envar av sökandena.

Statens pensionsanstalt har ansett sig icke böra motsätta sig bifall till skolöverstyrelsens i ärendet gjorda hemställan.

Genom beslut den 23 oktober 1942 har *Kungl. Maj:t* förordnat, att till vardera av Olsson-Pålsson och Nilsson må, beträffande Olsson-Pålsson från och med månaden näst efter den, under vilken hon avginge från sin anställning vid läroverket, och beträffande Nilsson, räknat från och med den 1 juli 1941, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda reservationsanslaget till extra utgifter utbetalas understöd med 50 kronor vid varje månads utgång; och skulle det åligga en var av dem att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit sålunda medgivet understöd, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna medel.

I anslutning till vad myndigheterna föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att var och en av förra städerskorna vid Vasa högre allmänna läroverk i Göteborg Anna Sofia Ljunggren, född Samuelsdotter, Alma Charlotta Olsson-Pålsson, född Carlsdotter, och Josefina Augusta Nilsson må, Ljunggren från och med den 1 januari 1942, Olsson-Pålsson från och med den 1 december 1942 samt Nilsson från och med den 1 juli 1941, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor, varvid skall iakttagas den Olsson-Pålsson och Nilsson genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 oktober 1942 ålagda återbetalningsskyldigheten.

9:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Karlstad Karolina Mathilda Andersson, född Karlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson, som är frånskild, är född den 10 oktober 1866 och således 76 år gammal;

att hon från och med den 1 augusti 1919 till och med den 30 juni 1940 eller under närmare 21 år tjänstgjort såsom städerska vid högre allmänna läroverket i Karlstad;

att hon under 11 månader om året haft en daglig arbetstid av omkring 4 timmar;

samt att hennes avlöning sedan år 1925 utgjort 87 kronor för månad.

Andersson, som icke blivit underkastad 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 15 år innehaft anställning i statens tjänst.

Andersson har anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Andersson till belopp av 360 kronor för år, att utgå från och med den 1 oktober 1941.

Statens pensionsanstalt och statskontoret hava icke haft något att erinra mot skolöverstyrelsens hemställan.

Även jag vill förorda, att pension utverkas åt Andersson. Pensionen torde med hänsyn till anställningstidens längd och avlöningens storlek skäligen böra bestämmas att utgå med 408 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Karlstad Karolina Mathilda Andersson, född Karlsson, må, räknat från och med den 1 oktober 1941, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

10:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Luleå Ida Katarina Eriksson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 17 januari 1880 och således 63 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket i Luleå från och med vårterminen 1921 till och med vårterminen 1940 eller sammanlagt $19\frac{1}{2}$ år, varvid hon dock icke haft något arbete eller någon inkomst under ferierna;

att hon haft en daglig arbetstid av i genomsnitt 4 till 5 timmar;

samt att hennes inkomst av städningsarbetet utgjort lägst 756 kronor och högst 816 kronor för läsår.

Med anledning av en av Eriksson gjord ansökan om pension fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 17 april 1942 med hänsyn till bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst sig förhindrad tillerkänna henne pension, enär hon icke före uppnådda 60 levnadsår under en tid av sammanlagt minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som kunde anses hava utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Hos Kungl. Maj:t har Eriksson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Eriksson till belopp av 360 kronor för år från och med den 1 januari 1942.

Statens pensionsanstalt och *statskontoret* hava biträtt skolöverstyrelsens förslag.

Med biträdande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Luleå Ida Katarina Eriksson må, räknat från och med den 1 januari 1942, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

11:o.

Eldaren vid dövstumskolan i Härnösand Gerhard Paridon Börjesson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Börjesson är född den 10 juni 1879 och således 63 år gammal;

att han varit anställd som ordinarie eldare vid sjunde dövstumskoldistriktets skola i Härnösand från och med den 1 april 1910 till och med den 30 juni 1938, då staten övertog dövstumundervisningsväsendet;

att han enligt ett av vederbörande landsting fastställt pensionsreglemente intill tiden för dövstumskolans förstatligande varit berättigad att vid uppnådda 65 levnads- och 30 tjänstår i pension erhålla 60 procent av den årslön, han uppbar vid avskedet från tjänsten, jämte nyreglerat dyrtidstillägg;

samt att han från och med den 1 juli 1938 varit anställd i statens tjänst mot ett arvode motsvarande samma belopp, som han under närmast föregående läsår uppburit i avlöning, eller 3,534 kronor för år.

I samband med statens övertagande av dövstumundervisningsväsendet från och med den 1 juli 1938 medgav 1938 års riksdag, att anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. finge tagas i anspråk för bestridande av kostnader för pensioner och tilläggspensioner till förutvarande befattningshavare vid dövstumundervisningsväsendet och deras efterlevande, vilka före nämnda dag beviljats av vederbörande dövstumskoldistrikt. Dylik pension har emellertid icke beviljats Börjesson, som ej heller är pensionsberättigad på grund av sin anställning i statens tjänst.

Styrelsen för dövstumskolan i Härnösand har gjort framställning om utverkande av en årlig pension åt Börjesson från och med den 1 juli 1943 till belopp motsvarande sextio procent av årslönen eller 2,120 kronor 40 öre jämte dyrtidstillägg.

Skolöverstyrelsen har framhållit, att vid övertagandet av dövstumundervisningsväsendet förutsattes, att personalen icke skulle lida minskning i sina tidigare förmåner. I enlighet härmed har skolöverstyrelsen hemställt, att Börjesson måtte erhålla pension med belopp ej understigande vad han skulle erhållit, därest förstatligandet icke ägt rum.

Statskontoret har i infortrat utlåtande anfört bland annat följande.

Såsom skolöverstyrelsen i ärendet framhållit förutsatte statsmakterna vid övertagandet från och med den 1 juli 1938 av dövstumundervisningsväsendet, att den vid dövstumskolorna anställda personalen icke skulle lida minskning i de förmåner, vilka tidigare varit densamma tillförsäkrade av vederbörande dövstumskoldistrikt. Med hänsyn härtill har statskontoret icke något att erinra mot att eldaren Börjesson beviljas årlig pension av statsmedel. För ändamålet läser emellertid riksdagens medverkan vara erforderlig (jfr prop. nr 131 till 1939 års lagtima riksdag punkten 4 angående pension åt handarbetslärarinnan vid dövstumundervisningsväsendet A. F. M. Broman). Den ifrågasatta pensionens belopp torde böra fastställas i enlighet med de pensioneringsgrunder, som tillämpats av vederbörande landsting före den 1 juli 1938, och sålunda utgå med det av styrelsen för dövstumskolan i Härnösand förordade beloppet, 2,120 kronor, eller efter vederbörlig avrundning 2,124 kronor, varjämte å beloppet synes böra utgå dyrtidstillägg såsom till f. d. befattningshavare i statens tjänst enligt de i § 4 kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275) stadgade grunder.

I anslutning till myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att eldaren vid dövstumskolan i Härnösand Gerhard Paridon Börjesson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,124 kronor.

12:o.

Kamreraren vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut Otto Henrik Reinert. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Reinert är född den 17 augusti 1877 och således 65 år gammal;

att han sedan den 1 oktober 1908 varit anställd som kamrerare vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, varvid han jämväl haft att fullgöra viss undervisning i bokföring;

att han åtnjutit kontant avlöning, vilken under senaste året uppgått till 9,140 kronor, vartill kommer förmånen av fri bostad och bränsle, som av institutets styrelse uppskattats till ett värde av 1,500 kronor för år;

samt att Reinert torde komma att avgå från sin tjänst den 1 november 1943.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utverkande av en årlig pension av 6,500 kronor åt Reinert från den 1 november 1943.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt årlig pension åt Reinert med 5,004 kronor, varå skulle utgå rörligt tillägg och kristillägg.

Statskontoret har tillstyrkt, att Reinert tillerkännes årlig pension av statsmedel från den 1 november 1943. I fråga om pensionens belopp har statskontoret uttalat bland annat följande.

Enligt hittills tillämpade grunder för bestämmande av pension, varom framställning göres till riksdagen, skulle den mot Reinerts sammanlagda avlöningsförmåner svarande pensionen avvägas sålunda. Sagda avlöningsförmåner, frånsatt å lönen beräknat kristillägg, motsvara efter omräkning till s. k. nyreglerad avlöning ett lönebelopp av 7,559 kronor jämte dyrtidstillägg. Sistnämnda belopp överensstämmer närmast med lön i 26 löneklassen B-ort i den före den 1 juli 1939 för extra ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk gällande löneplanen (=7,380). A-ortslönen i samma löneklass utgör 7,140 kronor. Med utgångspunkt från sagda belopp skulle pensionen för Reinert, som kan räkna mer än 30 tjänstår, närmast bliva ($\frac{2}{3}$ av 7,140 =) 4,760 kronor, vilket belopp på grund av att Reinert ej erlagt pensionsavgifter bör minskas med 10 procent till (4,760 — 476 =) 4,284 kronor.

Även jag anser mig böra förorda, att pension utverkas åt Reinert. Pensionen synes i enlighet med hittills tillämpade beräkningsgrunder skäligen böra bestämmas till 4,284 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kamreraren vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut Otto Henrik Reinert må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 4,284 kronor.

13:o.

Ladugårdsföreståndaren vid Alnarps egendom Alfred Svensson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson är född den 27 november 1877 och således 65 år gammal;

att han sedan den 1 november 1916 varit anställd som ladugårdsföreståndare vid Alnarps egendom;

att han åtnjutit kontant avlöning, vilken under de senare åren uppgått till 3,396 kronor för år, vartill komma vissa naturaförmåner, vilka av institutets styrelse uppskattats till 1,200 kronor för år;

samt att Svensson torde komma att avgå från sin tjänst den 1 november 1943.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utverkande av en årlig pension av 3,067 kronor åt Svensson från den 1 november 1943.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt årlig pension åt Svensson med 2,004 kronor, varå skulle utgå rörligt tillägg och kristillägg.

Statskontoret har tillstyrkt, att Svensson tillerkännes årlig pension av statsmedel. Beträffande storleken av pensionen har statskontoret framhållit bland annat följande.

Därest avvägningen av pensionsbeloppet skulle ske efter hittills tillämpade grunder, komme pensionen att bestämmas sålunda. Efter omräkning till s. k. nyreglerad avlöning motsvara Svenssons samtliga avlöningsförmåner, fränsett å lönen beräknat kristillägg, ett lönebelopp av 3,317 kronor jämte dyrtidstillägg. Detta belopp överensstämmer närmast med lön i 14 löneklassen B-ort i den före den 1 juli 1939 för extra ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk gällande löneplanen (= 3,384). A-ortslönen i samma löneklass utgör 3,240 kronor. Med utgångspunkt från två tredjedelar av sagda belopp samt med hänsyn tagen till att Svensson ej erlagt pensionsavgifter ävensom att han vid avgången endast kan räkna 27 tjänstår skulle pensionen för honom närmast bliva ($\frac{2}{3}$ av 3,240 = 2,160; 2,160 — 216 = 1,944; $\frac{27}{30}$ av 1,944 =) 1,749 kronor eller efter avrundning 1,752 kronor.

I likhet med myndigheterna anser jag mig kunna tillstyrka pension av statsmedel åt Svensson. Det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet synes mig skäligt. I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ladugårdsföreståndaren vid Alnarps egendom Alfred Svensson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,752 kronor.

14:o.

Lapptillsyningsmännen Johan Oskar Emil Eriksson och Petrus Heliodorus Holmgren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 3 november 1882 och Holmgren den 22 december samma år samt att de således äro 60 år gamla;

att de tjänstgjort såsom lapptillsyningsmän, Eriksson i Sorsele distrikt sedan den 22 april 1914 eller nära 29 år samt Holmgren i Vilhelmina södra distrikt sedan den 30 mars 1918 eller nära 25 år;

samt att de — förutom rese- och traktamentsersättning — ägt uppbära årligt arvode, uppgående till 1,500 kronor under vart och ett av budgetåren 1936/41, till 1,800 kronor under budgetåret 1941/42 samt till 2,000 kronor under innevarande budgetår.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har hemställt om utverkande av pension åt Eriksson och Hoimström samt därvid anfört i huvudsak följande.

Utredningsmannen för överarbetning av 1930 års lapputrednings betänkande har i ett den 28 september 1942 avgivet förslag förordat anställande av fyra extra ordinarie lapptillsyningsmän inom Västerbottens län med en pensionsålder av 60 år och med avlöning enligt lönegraden Eo 9. Länsstyrel-

sen vill framhålla önskvärdheten av att vid bestämmandet av pension åt Eriksson och Holmgren hänsyn toges till att här ifrågavarande kategori befattningshavare varit mycket lågt avlönad. Pensionsunderlaget bör därför enligt länsstyrelsens åsikt icke beräknas efter den lön de åtnjutit utan efter de löneförmåner, de rätteligen borde ha haft. Länsstyrelsen hemställer därför, att pensionerna måtte bestämmas till belopp, som närmare ansluta sig till den av utredningsmannen föreslagna lönegraden än till de blygsamma arvoden de i verkligheten åtnjutit.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt Eriksson och Holmgren, varvid statskontoret framhållit bland annat följande.

Med anledning av vad länsstyrelsen anfört i fråga om föreslagen lönegradsplacering för lapptillsyningsmännen får statskontoret erinra, att ämbetsverket i tidigare avgivet yttrande rörande frågan om löne reglering för dessa befattningshavare funnit det tveksamt, huruvida de arbetsuppgifter, som ålåg lapptillsyningsmännen, vore att betrakta som vederbörandes huvudsakliga sysselsättning, men likväl — därest Kungl. Maj:t ansåge den ifrågasatta löne regleringen böra komma till stånd — icke velat motsätta sig tillsyningsmännens inplacering i löneplan, dock icke i högre lönegrad än den sjunde.

Vad angår frågan om pension åt lapptillsyningsmännen Eriksson och Holmgren får statskontoret vidare erinra, att 1935 års riksdag (riksd. skr. nr 256) beviljat en årlig pension å 600 kronor åt förre lapptillsyningsmannen i Norrbottens län E. A. Lidström, vilken kunnat åberopa en tjänstetid av 18 år.

Statskontoret vill med hänsyn till vad sålunda förekommit icke motsätta sig, att årlig pension beredes lapptillsyningsmännen Eriksson och Holmgren. Med utgångspunkt från att å pensionerna skall utgå rörligt tillägg och kristillägg föreslår statskontoret, att dessa måtte bestämmas till 882 resp. 768 kronor för år.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (se IX H. T., sid. 261) har *Kungl. Maj:t* framlagt förslag rörande omorganisation av lapptillsyningsmannainstitutionen och därvid föreslagit, att befattningshavarna i viss utsträckning skola beredas anställning såsom extra ordinarie tjänstemän med placering i lönegraden Eo 7.

Såsom i ärendet erinrats har riksdagen tidigare beviljat pension åt en lapptillsyningsman. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna förorda, att pension beredes Eriksson och Holmgren. Beträffande pensionernas storlek vill jag, med hänsyn till att å dessa bör utgå dyrtidstillägg, såsom skäliga belopp föreslå för Eriksson 828 kronor och för Holmgren 708 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att var och en av lapptillsyningsmännen Johan Oskar Emil Eriksson och Petrus Heliodorus Holmgren må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension, Eriksson å 828 kronor och Holmgren å 708 kronor.

15:o.

Städerskan hos patent- och registreringsverket Augusta Charlotta (Lotten) Carlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlsson är född den 12 maj 1871 och således 71 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska hos patent- och registreringsverket sedan den 16 juni 1921 eller under mer än 21 år;

att den dagliga arbetstiden utgjort omkring 4 timmar;

samt att hennes inkomst av städningsarbetet under de senaste fem åren uppgått till i medeltal 976 kronor för år.

Carlsson, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 12 år innehafvt anställning i statens tjänst.

Carlsson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Patent- och registreringsverket har tillstyrkt pension åt Carlsson till skäligt belopp.

Statens pensionsanstalt har förklarat sig icke hava något att erinra mot framställning till riksdagen om pension åt Carlsson. Beträffande storleken av pensionen har pensionsanstalten föreslagit, att densamma med hänsyn till längden av hennes anställningstid och till storleken av till henne under de senaste fem åren utgående avlönning måtte bestämmas till 408 kronor för år.

Statskontoret har biträtt statens pensionsanstalts förslag.

Även jag anser mig böra tillstyrka utverkande av pension åt Carlsson. I enlighet härmed och då det av statens pensionsanstalt föreslagna pensionsbeloppet, 408 kronor, synes mig skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan hos patent- och registreringsverket Augusta Charlotta (Lotten) Carlsson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

16:o.

Förre arbetaren vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning Johannes Rönmark. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rönmark är född den 27 juni 1875 och således 67 år gammal;

att han under åren 1909—1914 innehaft anställning vid statens järnvägsbyggnader under sammanlagt 3 år 11 månader 25 dagar;

att han varit anställd vid statens vattenfallsverks bygnadsavdelning dels under åren 1918—1926 sammanlagt 6 år 11 månader 1 dag, dels ock under tiden 20 november 1935—15 augusti 1940 eller 4 år 8 månader 26 dagar;

samt att han således kan tillgodoräkna sig en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av omkring 15 år 8 månader, därav omkring 10 år 11 månader före 60 års ålder.

Vid prövning av en av Rönmark gjord ansökning om erhållande av pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst fann *vattenfallsstyrelsen* genom beslut den 9 augusti 1940 sig icke kunna bifalla ansökningen, enär det icke styrkts, att Rönmark vid den tidpunkt, då han uppnått 60 års ålder, under minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Hos Kungl. Maj:t har Rönmark anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Vattenfallsstyrelsen har tillstyrkt pension åt Rönmark till belopp av 540 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande.

Rönmark har uppgivit, att han under åren 1896—1899 och 1902—1909 samt 1914 innehaft anställningar vid statens järnvägsbyggnader under ytterligare c:a 9 år 7 månader. Dessa uppgifter har han förklarar sig icke kunna styrka, emedan en anställningsbok brunnit upp och en annan anställningsbok borttappats. Från järnvägsstyrelsen har på förfrågan meddelats, att några uppgifter rörande Rönmarks nyss angivna anställningar icke kunnat återfinnas, men att sannolikheten talar för att han under åren 1909 och 1914 innehaft av honom uppgivna anställningar vid statens järnvägsbyggnader, enär hans uppgifter rörande arbetsbefäl vid ifrågavarande statsbanebyggnader under sistnämnda båda år visat sig vara riktiga.

Statskontoret har likaledes tillstyrkt utverkande av pension åt Rönmark till det av *vattenfallsstyrelsen* föreslagna beloppet samt därvid anfört följande.

Av de i ärendet lämnade uppgifterna torde få anses styrkt, att Rönmark innehaft en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av cirka 15 år 8 månader. Såsom *vattenfallsstyrelsen* framhållit, saknar Rönmark dock möjlighet att erhålla pension jämlikt föreskrifterna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär anställningstiden före fyllda 60 år uppgår till allenast omkring 10 år 11 månader. Därest å andra sidan Rönmarks uppgifter rörande sin anställning hos statens järnvägsbyggnader under åren 1896—1899 och 1902—1909 kunnat styrkas, skulle han otvivelaktigt hava kunnat komma i åtnjutande av pension jämlikt nyssnämnda föreskrifter. I betraktande av berörda förhållanden och då Rönmark, enligt vad *vattenfallsstyrelsen* uppgivit, erhållit mycket goda vitsord för sitt arbete hos vattenfallsverket, vill *statskontoret* icke motsätta sig, att framställning göres hos riksdagen om utverkande av pension åt Rönmark till det av styrelsen förordade beloppet 540 kronor.

I likhet med myndigheterna vill jag tillstyrka, att Rönmark av statsmedel erhåller pension till belopp av 540 kronor för år. Pensionen synes böra utgå räknat från och med den 1 juli 1942. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre arbetaren vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning Johannes Rönmark må, räknat från och med den 1 juli 1942, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 540 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—16:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Mats Lemne.
